

บทที่ 5

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบและการถ่ายทอดการฝึกอบรมวิชาชีพห้องสมุดสำหรับผู้ต้องขังในทัณฑสถานจังหวัดปทุมธานี” มีขั้นตอนการดำเนินโครงการดังต่อไปนี้

1. ประสานงานกับกรมราชทัณฑ์และเรือนจำ/ทัณฑสถานในจังหวัดปทุมธานีเพื่อขออนุญาตเข้าสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้ต้องขัง ซึ่งการสำรวจในครั้งนี้ได้ทำการสำรวจถึงทรัพยากรที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการฝึกอบรมควบคู่กันไปด้วย เช่น กฎระเบียบข้อบังคับของเรือนจำ/ทัณฑสถาน สถานที่การฝึกอบรม สิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถนำเข้าไปฝึกอบรมได้ เป็นต้น ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้ในการสำรวจข้อมูลในเบื้องต้น คือ ผู้ต้องขังที่สังกัดในเรือนจำ/ทัณฑสถานของจังหวัดปทุมธานี รวม 846 คน

2. นำข้อมูลที่สำรวจในเบื้องต้น มาจัดทำเครื่องมือในการวิจัย พร้อมทั้งเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการและผู้อำนวยการของเรือนจำ/ทัณฑสถานในจังหวัดปทุมธานีทั้ง 6 แห่ง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

3. นำเครื่องมือแจกให้กับผู้ต้องขังทั้ง 6 แห่ง เพื่อทดสอบเครื่องมือและแจกจริง

4. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลถึงความต้องการในเบื้องต้น

5. นำข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มและจากแบบสอบถามมาพัฒนาแบบที่เหมาะสมในการถ่ายทอดการฝึกอบรม โดยติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการศึกษาและจิตใจ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการฝึกอบรมของทัณฑสถาน/เรือนจำในจังหวัดปทุมธานี เพื่อเรียนเชิญเข้าร่วมประชุมวางแผนการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังตามผลการวิจัยที่ได้สำรวจมาและทำการกำหนดวันเวลาในการฝึก อบรมพร้อมทั้งติดต่อเรียนเชิญวิทยากรของแต่ละหัวข้อการฝึกอบรม

6. ติดต่อประสานงานกับเรือนจำ/ทัณฑสถาน เพื่อขออนุญาตถ่ายทอดการฝึกอบรมวิชาชีพด้านห้องสมุดระยะสั้นด้วยรูปแบบที่เหมาะสมแก่ผู้ต้องขังของจังหวัดปทุมธานี ทั้ง 6 แห่ง ซึ่งมีระยะเวลาการฝึกอบรม 5 วัน 6 รุ่นๆ ละ 25 คน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประกอบด้วย เรือนจำจังหวัดปทุมธานี เรือนจำอำเภอรัญบุรี ทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานี ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิงจังหวัดปทุมธานี ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลางจังหวัดปทุมธานีและสถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี โดยเริ่มการถ่ายทอดการฝึกอบรมในช่วงเดือนเมษายน- มิถุนายน 2552 โดยเนื้อหาประกอบด้วยหัวข้อการวิเคราะห์เลขหมู่ระบบทศนิยมของคิวอี้ การสืบค้นสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ การเขียนเอกสารอ้างอิง การทำบัตรรายการ

ทรัพยากรสารสนเทศและการซ่อมหนังสือ ซึ่งแต่ละหัวข้อในการฝึกอบรมใช้รูปแบบการฝึกอบรม คือ สไลด์ประกอบการบรรยายในภาคทฤษฎี ส่วนภาค ปฏิบัตินั้น หัวข้อการสืบค้นสารสนเทศไม่สามารถให้ปฏิบัติจริงได้เนื่องจาก มีข้อจำกัดในเรื่องของการใช้เครื่องมือสื่อสาร ดังนั้น วิทยากร ได้จัดทำรูปแบบการถ่ายทอดที่เหมือนจริงที่สุดและถ่ายทอดลงบนโปรแกรม PowerPoint พร้อม หน้าจอการสืบค้นสารสนเทศ (ภาคผนวก ฉ)

7. เมื่อถ่ายทอดการฝึกอบรมเรียบร้อยแล้ว ได้ทำการประเมินผลการฝึกอบรมและ มอบวุฒิบัตรให้กับผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอบรม โดยผู้อำนวยการ/ผู้บัญชาการเรือนจำที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสังกัดอยู่

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 692 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 มีอายุระหว่าง 26-34 ปี มากที่สุด จำนวน 382 คน คิดเป็นร้อยละ 45.2 รองลงมาอายุระหว่าง 20-25 ปี จำนวน 320 คน คิดเป็น ร้อยละ 37.8 อายุ 35 ปีขึ้นไป จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 และอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากที่สุด จำนวน 458 คน คิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมามีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 ระดับ อาชีวศึกษา จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 อนุปริญญา จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ไม่ได้เรียน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 และระดับปริญญาตรี 17 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ระดับปริญญาโท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.1 มีสถานภาพก่อนต้องโทษเป็นโสด จำนวน 525 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 รองลงมามีสถานภาพสมรส จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 เป็นหม้าย 37 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 และมีสถานภาพอื่นๆ โดยระบุว่าอยู่ด้วยกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 น้อยที่สุด ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาครั้งสุดท้าย ก่อนต้องโทษอยู่ต่างจังหวัด จำนวน 494 คน คิดเป็นร้อยละ 58.4 รองลงมาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 352 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 ลักษณะความผิด คือ ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ยาเสพติดมากที่สุด จำนวน 568 คน คิดเป็นร้อยละ 67.1 รองลงมา มีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 ส่วนลักษณะความผิดก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน และความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.สารระเหย มีน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 ผู้ต้องขัง ส่วนใหญ่อยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานที่ตนเองสังกัดอยู่เป็นระยะเวลา 1 ปีขึ้นไป จำนวน 592 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0 รองลงมา คือ ระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี หรือ 1 ปี จำนวน 254 คน

คิดเป็นร้อยละ 30.0 ก่อนต้องโทษประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 ว่างาน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 ทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 อาชีพเกษตรกรรม จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 และรับราชการน้อยที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 ก่อนต้องโทษส่วนใหญ่มีรายได้ จำนวน 652 คน คิดเป็นร้อยละ 77.1 รองลงมาเป็นผู้ไม่มีรายได้ จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 22.9 และส่วนใหญ่ไม่มีบุคคลที่ต้องเลี้ยงดู จำนวน 548 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 รองลงมา คือ จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 มีบุคคลในครอบครัวที่ต้องเลี้ยงดู มีรายได้ก่อนต้องโทษไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย จำนวน 509 คน คิดเป็นร้อยละ 60.2 รองลงมาเป็นผู้ที่มีรายได้พอดี จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 และมีรายได้เหลือเก็บน้อยที่สุด จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 ในกรณีที่ผู้ต้องขังเป็นโสด ครอบครัวประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 รองลงมา ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 ไม่ทราบ (เนื่องจากขาดการติดต่อเป็นเวลานาน) จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 ทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 อาชีพเกษตรกรรม จำนวน 29 คน ร้อยละ 3.4 และว่างงาน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6 ส่วนครอบครัวประกอบอาชีพรับราชการน้อยที่สุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ส่วนครอบครัวประกอบอาชีพรับราชการน้อยที่สุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

2. ความต้องการฝึกอบรมวิชาชีพห้องสมุดสำหรับผู้ต้องขังในทัณฑสถานจังหวัดปทุมธานี

2.1 จำแนกตามการใช้บริการห้องสมุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยใช้บริการแต่ไม่มีความรู้เรื่องห้องสมุดจำนวน 423 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 คน รองลงมา คือ เคยใช้บริการและมีความรู้เรื่องห้องสมุด จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 และไม่เคยใช้บริการและไม่มีความรู้เรื่องห้องสมุด จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9 ส่วนผู้ตอบแบบถาม จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 เป็นผู้ไม่เคยใช้บริการแต่มีความรู้เรื่องห้องสมุด ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด

2.2 จำแนกตามความต้องการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพด้านห้องสมุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพด้านห้องสมุด จำนวน 585 คน คิดเป็นร้อยละ 69.1 รองลงมาไม่ต้องการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพด้านห้องสมุด จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9

2.3 จำแนกตามหัวข้อการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพด้านห้องสมุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการฝึกอบรมหัวข้อ การสืบค้นสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์มากที่สุด จำนวน 547 คน คิดเป็นร้อยละ 64.7 รองลงมา คือ หัวข้อการซ่อมหนังสือ จำนวน 524 คน คิดเป็นร้อยละ 61.9 การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ จำนวน 450 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2

การเขียนเอกสารอ้างอิง จำนวน 437 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 และหัวข้อการทำบัตรรายการ
ทรัพยากรสารสนเทศ จำนวน 414 คน คิดเป็นร้อยละ 48.9 ตามลำดับ

3. รูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพห้องสมุดสำหรับผู้ต้องขังในทัณฑสถานจังหวัด ปทุมธานี

3.1 จำแนกตามรูปแบบในการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาด้านการวิเคราะห์
ทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า รูปแบบในการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาด้านการวิเคราะห์
ทรัพยากรสารสนเทศมากที่สุด คือ การใช้ทฤษฎีพร้อมปฏิบัติโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสไลด์
ประกอบคำบรรยาย จำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8 รองลงมา คือ ปฏิบัติอย่างเดียวโดยใช้
สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสไลด์ประกอบคำบรรยาย จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 ส่วนรูปแบบ
ทฤษฎีอย่างเดียวโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสไลด์ประกอบคำบรรยาย ผู้ตอบแบบสอบถามมี
ความต้องการรูปแบบนี้น้อยที่สุด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5

3.2 จำแนกตามรูปแบบในการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาด้านการสืบค้น
สารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ พบว่า รูปแบบในการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาการสืบค้น
สารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์มากที่สุด คือ การใช้ทฤษฎีพร้อมปฏิบัติโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์
และสไลด์ประกอบคำบรรยาย จำนวน 425 คน คิดเป็นร้อยละ 50.2 รองลงมา คือ ปฏิบัติอย่าง
เดียวโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสไลด์ประกอบคำบรรยาย จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0
ส่วนรูปแบบการสอนด้วยทฤษฎีอย่างเดียวโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสไลด์ประกอบคำบรรยาย
ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการรูปแบบนี้น้อยที่สุด จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7

3.3 จำแนกตามรูปแบบในการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาการทำบัตร
รายการทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า รูปแบบในการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาการทำ
บัตรรายการทรัพยากรสารสนเทศมากที่สุด คือ การใช้ทฤษฎีพร้อมปฏิบัติโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์
และสไลด์ประกอบคำบรรยาย จำนวน 318 คน คิดเป็นร้อยละ 37.6 รองลงมา คือ
ปฏิบัติอย่างเดียวโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสไลด์ประกอบคำบรรยาย จำนวน 64 คน คิดเป็น
ร้อยละ 7.6 ส่วนรูปแบบการใช้ทฤษฎีอย่างเดียวโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสไลด์ประกอบคำ
บรรยาย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการรูปแบบนี้น้อยที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ
4.1

3.4 จำแนกตามรูปแบบในการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาการซ่อมหนังสือ
พบว่า รูปแบบในการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาการซ่อมหนังสือมากที่สุด คือ การใช้
ทฤษฎีพร้อมปฏิบัติโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสไลด์ประกอบคำบรรยาย จำนวน 382 คน
คิดเป็นร้อยละ 45.1 รองลงมา คือ ปฏิบัติอย่างเดียวโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสไลด์ประกอบ
คำบรรยาย จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ส่วนรูปแบบการใช้ทฤษฎีอย่างเดียวโดยใช้สื่อ
อิเล็กทรอนิกส์และสไลด์ประกอบคำบรรยาย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการรูปแบบนี้
น้อยที่สุด จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1

3.5 จำแนกตามรูปแบบในการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาด้านการเขียนเอกสารอ้างอิง พบว่า รูปแบบในการฝึกอบรมที่เหมาะสม กับเนื้อหาด้านการเขียนเอกสารอ้างอิงมากที่สุด คือ การใช้ทฤษฎีพร้อมปฏิบัติโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสไลด์ประกอบคำบรรยาย จำนวน 354 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 รองลงมา คือ ปฏิบัติอย่างเดียวโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสไลด์ประกอบคำบรรยาย จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 ส่วนรูปแบบการใช้ทฤษฎีอย่างเดียวโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสไลด์ประกอบคำบรรยาย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการรูปแบบนี้น้อยที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

4. ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอบรมวิชาชีพของผู้ต้องขัง

ปัญหาในการฝึกอบรมวิชาชีพที่ผ่านๆ มา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พบปัญหาในการฝึกอบรมวิชาชีพที่ผ่านๆ มา จำนวน 479 คน คิดเป็นร้อยละ 56.6 รองลงมา เป็นผู้เข้ารับการฝึกอบรมและไม่พบปัญหาในการฝึกอบรม จำนวน 367 คน คิดเป็นร้อยละ 43.4 โดยพบปัญหาแต่ละด้าน ดังนี้

4.1 ด้านสถานที่ฝึกอบรม พบว่า มีปัญหาในเรื่องของสภาพห้องฝึกอบรมแออัดมากที่สุด จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมา คือ สถานที่ฝึกอบรมมีการระบายอากาศไม่ดี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 ส่วนปัญหาในเรื่องสถานที่ฝึกอบรมมีแสงสว่างไม่เพียงพอ ปัญหาในเรื่องนี้พบน้อยที่สุด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8

4.2 ด้านบุคลากรผู้ฝึกอบรมวิชาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องอื่นๆ ซึ่งไม่ได้ระบุว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องอะไร มากที่สุด จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 รองลงมา เป็นปัญหาเรื่องครู/เจ้าหน้าที่ ฝึกอบรมไม่เพียงพอกับผู้ต้องขัง จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 และปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ครู/เจ้าหน้าที่ ฝึกอบรมไม่มีความรู้ในเรื่องที่ฝึกอบรมให้ผู้ต้องขังเพียงพอ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5

4.3 ด้านเครื่องมือ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องเครื่องมือ/อุปกรณ์ไม่เพียงพอ จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมา คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 มีปัญหาเรื่องอื่นๆ ซึ่งไม่ได้ระบุ ส่วนปัญหาด้านเครื่องมือที่พบน้อยที่สุด คือ เรื่องเครื่องมือ/อุปกรณ์ไม่ทันสมัย จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5

4.4 ด้านระยะเวลาการฝึกอบรม พบว่า ระยะเวลาฝึกน้อยไปยังไม่มีความชำนาญ จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 รองลงมา เป็นปัญหาอื่นๆ จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 และปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ระยะเวลาในการฝึกมากไปทำให้เบื่อหน่าย จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2

4.5 ด้านวิชาที่ฝึกอบรม พบว่า มีปัญหาในเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องอะไรมากที่สุด จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 รองลงมา คือ ปัญหาเรื่องการจัดวิชาที่ฝึกอบรมไม่น่าสนใจ จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2

4.6 ด้านสวัสดิการ พบว่า มีปัญหาในเรื่องอุปกรณ์การฝึกอบรมที่แจกให้ไม่เพียงพอ รองลงมา คือ ปัญหาเรื่องอื่นๆ โดยไม่ได้ระบุว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องอะไร จำนวน 178 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.0 และปัญหาด้านสวัสดิการที่พบน้อยที่สุด คือเรื่องน้ำดื่มไม่เพียงพอ จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8

การวิเคราะห์ผลการประเมินการถ่ายทอดการฝึกอบรมวิชาชีพห้องสมุด สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

สถานภาพทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 มีอายุระหว่าง 26-34 ปี มากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมาอายุระหว่าง 20-25 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 อายุ 35 ปี ขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 และอายุต่ำกว่า 20 ปี ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มากที่สุด จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3 รองลงมา ระดับประถมศึกษา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ระดับอาชีวศึกษา จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 ระดับอนุปริญญา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 ระดับปริญญาตรี 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 และไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 มีสถานภาพก่อนต้องโทษเป็นโสด จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 64.7 รองลงมา มีสถานภาพสมรส จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 มีสถานภาพอื่นๆ โดยระบุว่าอยู่ด้วยกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และเป็นหม้าย 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 น้อยที่สุด มีลักษณะความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ยาเสพติดมากที่สุด จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 77.3 รองลงมา คือ มีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ความผิดเรื่องอื่นๆ ไม่ได้ระบุว่าเป็นความผิดเรื่องอะไรและความผิดต่อชีวิตจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.สารระเหย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ส่วนความผิดเกี่ยวกับร่างกายและความผิดเกี่ยวกับเพศ มีน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปก่อนต้องโทษ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 ประกอบอาชีพอื่นๆ ไม่ได้ระบุอาชีพ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ว่างาน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 อาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 7 คน คิดเป็น ร้อยละ 4.7 และรับราชการน้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการฝึกอบรมวิชาชีพ ในทัณฑสถานเรือนจำจังหวัดปทุมธานี

1. ผู้ต้องขังมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมวิชาชีพในทัณฑสถานเรือนจำจังหวัดปทุมธานี ด้านหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.75-4.47 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เนื้อหาของหลักสูตรสามารถนำมาใช้ได้จริง ($\bar{X} = 4.47$) เนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมและทันสมัย ($\bar{X} = 4.37$) หลักสูตรมีเนื้อหาที่น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.31$) หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.15$) หลักสูตรมีเนื้อหาพอเพียง ($\bar{X} = 3.94$) และหลักสูตรมีความสอดคล้องกับแรงงาน ($\bar{X} = 3.75$)

2. ผู้ต้องขังมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมวิชาชีพในทัณฑสถานเรือนจำจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.70-4.13 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บรรยากาศในการฝึกอบรมของแต่ละหลักสูตรมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.13$) สถานที่ในการฝึกอบรมของแต่ละหลักสูตรมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.01$) สิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกอบรมของแต่ละหลักสูตรมีความพอเพียง ($\bar{X} = 3.98$) อุปกรณ์ในการฝึกอบรมของแต่ละหลักสูตรมีความเหมาะสมกับสภาพการใช้งาน ($\bar{X} = 3.89$) อุปกรณ์ในการฝึกอบรมของแต่ละหลักสูตรมีความพอเพียง ($\bar{X} = 3.78$) และระยะเวลาในการฝึกอบรมของแต่ละหลักสูตรมีความเพียงพอที่จะทำให้ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 3.70$)

3. ผู้ต้องขังมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมวิชาชีพในทัณฑสถานเรือนจำจังหวัดปทุมธานี ด้านความสามารถของวิทยากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ 2 ระดับ คือ ในระดับมากที่สุดและระดับมาก โดยในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.59-4.77 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทคนิคการสอนของวิทยากรทำให้เข้าใจได้ง่าย ($\bar{X} = 4.77$) วิทยากรเอาใจใส่ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมอย่างจริงจัง ($\bar{X} = 4.63$) วิทยากรสามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.62$) และวิทยากรสามารถใช้สื่อหรืออุปกรณ์ในการสอนได้ดี ($\bar{X} = 4.59$) ส่วนในระดับมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.25-4.45 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิทยากรสามารถควบคุมกำกับการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.45$) หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.25$) วิทยากรมีการประเมินผลของผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.25$)

4. ผู้ต้องขังมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมวิชาชีพในทัณฑสถานเรือนจำจังหวัดปทุมธานี ด้านการวัดผลและประเมินผลการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ

3.93-4.40 ข้อที่มีค่าสูงสุด คือ ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการซ่อมหนังสือ ($\bar{X} = 4.40$) ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนเอกสารอ้างอิง ($\bar{X} = 4.11$) ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเกี่ยวกับการทำบัตรรายการทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.08$) มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.05$) และมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเกี่ยวกับการสืบค้นสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 3.93$)

5. ผู้ต้องขังมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมวิชาชีพในทัณฑสถานเรือนจำจังหวัดปทุมธานี ด้านประโยชน์ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.00-4.33 ข้อที่มีค่าสูงสุด คือ การฝึกอบรมมีคุณค่าต่อการพัฒนาจิตใจเป็นอย่างมาก ($\bar{X} = 4.33$) การฝึกอบรมมีคุณค่าต่อการพัฒนาทักษะในการทำงาน ($\bar{X} = 4.28$) การฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ได้จริงหลังจากพ้นโทษ ($\bar{X} = 4.24$) การฝึกอบรมมีคุณค่าต่อการพัฒนาทางด้านอารมณ์ ($\bar{X} = 4.11$) การฝึกอบรมมีประโยชน์ต่อการดำรงชีพภายหลังพ้นโทษ ($\bar{X} = 4.09$) และการฝึกอบรมจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมลดการกระทำผิดซ้ำหลังจากพ้นโทษ ($\bar{X} = 4.00$)

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ความต้องการฝึกอบรมวิชาชีพด้านห้องสมุดของผู้ต้องขังในทัณฑสถานจังหวัดปทุมธานี สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1.1 ความต้องการใช้บริการห้องสมุด พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เคยใช้บริการห้องสมุดแต่ไม่มีความรู้เรื่องห้องสมุด รองลงมา คือ เคยใช้บริการและมีความรู้เรื่องห้องสมุด และมีบางส่วนไม่เคยใช้บริการห้องสมุด รวมทั้งไม่มีความรู้เรื่องห้องสมุดเลย จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นว่าเรือนจำ/ทัณฑสถาน ควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการให้บริการห้องสมุดของผู้ต้องขังให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งควรส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการอ่านให้กับผู้ต้องขังหรือจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ต้องขังในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งอย่างน้อยการอ่านหนังสือในห้องสมุดจะทำให้ผู้ต้องขังเกิดจินตนาการหรือมีความริเริ่มสร้างสรรค์ในสิ่งที่ดีๆ พร้อมทั้งได้รับความรู้หรือข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยเพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปประกอบอาชีพต่อไปในอนาคตเมื่อพ้นโทษ และไม่กระทำผิดซ้ำอีก นอกจากนี้ห้องสมุดต้องส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนให้กับผู้ต้องขังอีกด้วย ซึ่งความรู้หรือทักษะนั้น อาจเป็นความรู้หรือทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข พร้อมกันนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เสนอรายชื่อหนังสือที่ต้องการเพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการ ถึงแม้ว่าเมื่อเสนอรายชื่อหนังสือไปแล้วอาจได้รับไม่ตรงกับ

ความต้องการนัก แต่ก็เป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้ด้อยโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ส่วนในกรณีของผู้ต้องขังที่ไม่มีความรู้และไม่เคยใช้ห้องสมุดเลยนั้น ผู้บริหารควรจัดบรรยากาศทางกายภาพ และเชิญชวนการเข้าใช้บริการห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอและแสดงให้เห็นว่าห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการและเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินทางปัญญา รวมทั้งกลมเกลียวอารมณ์ให้อยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดีต่อไป

1.2 ความต้องการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพด้านห้องสมุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพด้านห้องสมุด อาจเป็นเพราะผู้ต้องขังมีความคิดว่าห้องสมุด คือ แหล่งที่จะเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ต้องขังเป็นผู้ที่สามารถใฝ่รู้ใฝ่ดีได้และเป็นแหล่งที่พวกเขาสามารถเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้าได้ด้วยตนเอง หรืออาจเป็นเพราะผู้ต้องขังมีความคิดว่าการเรียนรู้ในห้องสมุดทำให้พวกเขาเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ความรู้ที่ได้จากห้องสมุดสามารถนำมาแก้ไขปัญหประจำวันของตนได้ หรืออีกประการหนึ่งห้องสมุดไม่ได้เก็บค่าใช้จายใดๆ ทั้งสิ้น จึงทำให้ผู้ต้องขังสนใจที่จะเข้ารับการฝึกอบรมซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของห้องสมุดที่นิยามไว้ว่าห้องสมุดมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดความจรรโลงใจและเพื่อพักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการ เป็นต้น ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่า มนุษย์ ทุกคนมีความต้องการทั้งทางร่างกายและความต้องการทางจิตใจและสิ่งสำคัญที่สุด คือ ต้องการประกอบอาชีพหรือมีหน้าที่การงานเพื่อให้มีรายได้สำหรับใช้จ่ายในการดำรงชีวิตหรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานอันเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ต้องขังซึ่งส่วนมากจะมีรายได้ก่อนต้องโทษอยู่ในระดับต่ำและไม่มีอาชีพที่มั่นคง ดังนั้น เมื่อกระทำความผิดและต้องโทษ จึงเป็นหน้าที่สำคัญของเรือนจำ/ทัณฑสถานในการพัฒนาผู้ต้องขังให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้ผู้ต้องขังนำไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษและเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป จากผลการศึกษา พบว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของประสงค์วงดชัย (2550) ที่พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดในเขต 3 มีความต้องการในการฝึกอบรมวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาของสุรินทร์ พรหมมินทร์ (2548) ที่พบว่า สภาพการปฏิบัติงานการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังของข้าราชการเรือนจำกลางกำแพงเพชรที่สังกัดฝ่ายฝึกวิชาชีพ ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านการวางแผนการฝึกวิชาชีพ การปฏิบัติตามแผนการฝึกวิชาชีพ การตรวจสอบประเมินผลการฝึกวิชาชีพ และการปรับปรุงงานการฝึกวิชาชีพ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและแตกต่างจากผลการศึกษาของนริพรณ สุวรรณกิตติ (2541) ที่พบว่า ผู้ต้องขังมีความต้องการฝึกอบรมวิชาชีพจำนวนมากและด้านที่ต้องการมากที่สุด คือ วิชาชีพต่างๆ เช่น ช่างยนต์ ช่างก่ออิฐฉาบปูน สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการฝึกอบรมวิชาชีพนั้นและแตกต่างจากผลการศึกษาของกฤษณ์ จินประชา (2548) ที่พบว่า ความต้องการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นของผู้ต้องขังเรือนจำกลางชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และแตกต่างจากผลการศึกษาของเลอพงษ์ แดงเนียม (2540) ที่พบว่า ผู้ต้องขัง

เรือนจำกลางอุบลราชธานีมีระดับทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อการฝึกอาชีพ หลักสูตรฝึกเตรียมเข้าทำงาน กล่าวคือผู้ต้องขังร้อยละ 58.2 มีระดับทัศนคติไม่ดีต่อการฝึกอาชีพ

1.3 ความต้องการหัวข้อการฝึกอบรม พบว่า ผู้ต้องขังต้องการฝึกอบรมหัวข้อการสืบค้นสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์มากที่สุด ซึ่งณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2545) ให้แนวคิดว่า ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานทั้งระดับองค์กรและอุตสาหกรรม ธุรกิจต้องการระบบสารสนเทศที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการดำรงอยู่และเจริญเติบโตขององค์กร โดยที่เทคโนโลยีสารสนเทศได้แทรกตัวเข้าไปอยู่ตามส่วนต่างๆ ขององค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนช่วยธุรกิจให้ประสบความสำเร็จในอนาคตและสามารถแข่งขันกับธุรกิจอื่นในระดับสากล จากแนวคิดของณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ อาจเป็นข้อสังเกตได้ว่า ผู้ต้องขังต้องการหัวข้อการฝึกอบรมเรื่องการสืบค้นสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์มากที่สุดเพราะต้องการนำความรู้ในการฝึกอบรมครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ได้เมื่อตนเองพ้นโทษ ส่วนหัวข้อการซ่อมหนังสือ หัวข้อการวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ หัวข้อการเขียนเอกสารอ้างอิงและหัวข้อการทำบัตรรายการทรัพยากรสารสนเทศ เป็นหัวข้อการฝึกอบรมที่ผู้ต้องขังต้องการฝึกอบรมเป็นลำดับถัดมา จากการถ่ายทอดการฝึกอบรมในครั้งนี้ได้ทำการสอบถามผู้ต้องขังส่วนหนึ่งถึงความต้องการฝึกอบรมในหัวข้อดังกล่าว พบว่า ผู้ต้องขังไม่รู้จักและไม่เข้าใจในเนื้อหาของหัวข้อที่มีลำดับความต้องการถัดมา และอาจมีมองว่าถึงแม้ได้รับการฝึกอบรมไปแล้วก็ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป แต่เมื่อได้เข้ารับการฝึกอบรม ปรากฏว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อเนื้อหาของหัวข้อการฝึกอบรมดังกล่าวอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะหัวข้อการเขียนเอกสารอ้างอิงและการซ่อมหนังสือได้รับความสนใจเป็นพิเศษ โดยให้เหตุผลว่า สามารถนำความรู้ที่ได้รับในครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจนำไปเผยแพร่ให้บุตรหลานของตนเองได้รับความรู้อีกทอดหนึ่งได้ด้วย

2. การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพห้องสมุดสำหรับผู้ต้องขังในทัณฑสถานจังหวัดปทุมธานี

รูปแบบในการฝึกอบรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการรูปแบบในการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาการวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ การสืบค้นสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ การเขียนเอกสารอ้างอิง การทำบัตรรายการทรัพยากรสารสนเทศและการซ่อมหนังสือ มากที่สุด คือ การใช้ทฤษฎีพร้อมปฏิบัติโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสไลด์ประกอบคำบรรยาย อาจเป็นเพราะผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องการเรียนทฤษฎีไปพร้อมกับการปฏิบัติ ดังนั้นจึงต้องการให้ถ่ายทอดการฝึกอบรมรูปแบบดังกล่าวมากที่สุด และอีกประการหนึ่งมีข้อจำกัดในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ในการถ่ายทอดการฝึกอบรม วิทยากรทุกท่านจึงถ่ายทอดเนื้อหาการฝึกอบรมผ่านสไลด์ (PowerPoint) ประกอบการบรรยาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นขั้นตอนต่างๆ อย่างชัดเจนเหมือนจริงที่สุด อย่างเช่น หัวข้อการสืบค้นสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ วิทยากรได้จัดทำสไลด์ประกอบคำบรรยายที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ได้เหมือนจริง

(ภาคผนวก ฉ) เหมือนกับการสืบค้นข้อมูลผ่าน Internet จริงๆ โดยการจำลองภาพการสืบค้นสารสนเทศ ผ่านโปรแกรม PowerPoint เพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดทักษะในการสืบค้นได้เป็นอย่างดี และสามารถนำกลับไปใช้ได้จริงๆ ในชีวิตประจำวันเมื่อพ้นโทษออกไป และทุกหัวข้อของการฝึกอบรมในครั้งนี้ วิทยากรมีความตั้งใจอย่างยิ่งที่จะใช้สื่อประกอบการบรรยายให้เหมือนของจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดความรู้ ความเข้าใจมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีการฝึกภาคปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความชำนาญมากยิ่งขึ้นจะเห็นได้จากหัวข้อการซ่อมหนังสือ การทำบัตรรายการทรัพยากรสารสนเทศ การเขียนเอกสารอ้างอิงและการจัดหมวดหมู่หนังสือ อย่างไรก็ตามการฝึกอบรมในครั้งนี้ อาจเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารเรือนจำ/ทัณฑสถาน มีแนวคิดในการนำไปพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับหลักสูตรอื่นๆ ได้เป็นอย่างดีและการจัดโครงการฝึกอบรมวิชาชีพก็เป็นวิธีการหรือนโยบายหนึ่งของกรมราชทัณฑ์ที่ต้องการลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษออกไปอีกด้วย นอกจากนี้การจัดฝึกวิชาชีพก็เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งเป็นเป้าหมายประการหนึ่งของการฝึกวิชาชีพที่ต้องการให้ผู้ต้องขัง เมื่อพ้นโทษออกจากเรือนจำ/ทัณฑสถานไปแล้วสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการทำงานหาเลี้ยงชีพได้ ดังนั้น การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง เป็นกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่จะช่วยให้ประพฤติดนเป็นพลเมืองดี อาชีพที่ฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขังต้องสอดคล้องกับความต้องการความสนใจของผู้ต้องขัง และความต้องการของตลาดแรงงาน

3. ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอบรมวิชาชีพของผู้ต้องขังที่ผ่าน ๆ มา พบว่า ด้านสถานที่ฝึกอบรมมีสภาพห้องฝึกอบรมแออัด ครูผู้ฝึกอบรมวิชาชีพมีจำนวนไม่เพียงพอ เครื่องมือ/อุปกรณ์มีน้อย ระยะเวลาการฝึกอบรมน้อยไปทำให้ไม่มีความชำนาญในเรื่องที่ฝึกอบรม ส่วนวิชาชีพที่ฝึกอบรมยังไม่ตรงกับความต้องการมากนัก อุปกรณ์การฝึกอบรมที่แจกให้ไม่เพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม จากผลการศึกษา พบว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรินทร์ พรหมจันทร์ (2548) ที่พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังของผู้ต้องขังชายที่เข้ารับการฝึกวิชาชีพในโรงงานฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำกลางกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของยุทธชัย วรรณูปถัมภ์ (2544) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกวิชาชีพมีการจำกัดจำนวนผู้เข้ารับการฝึกวิชาชีพ ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก การจัดผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกวิชาชีพยังขาดประสิทธิภาพ การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกวิชาชีพที่ทันสมัยและผู้ต้องขังทำงานอื่นด้วย และยังต้องฝึกวิชาชีพไปด้วยเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการฝึกวิชาชีพ สอดคล้องกับผลการศึกษาของพูนไท มีสัจย์ (2542) พบว่า ด้านสถานที่ทำงานและครูฝึกไม่เพียงพอ สอดคล้องกับผลการศึกษาของนริพรณ สุวรรณกิตติ (2541) พบว่า ด้านผลตอบแทนที่ได้รับซ้ำและมีจำนวนน้อยไป ด้านสถานที่ทำงานยังไม่ดีพอ ด้านครูฝึกมีไม่เพียงพอ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เลอพงษ์ แดงเนียม (2540) ที่พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุบลราชธานีมีทัศนคติไม่ดีต่อเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกระยะเวลาในการฝึก เนื้อหาหลักสูตรและ

ทัศนคติต่อวิทยาการและความรู้ ทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรม ส่วนกรมราชทัณฑ์ (2539) ได้ประเมินผลโครงการการศึกษาผู้ต้องขังสายสามัญและวิชาชีพและพบว่า ครูผู้สอน นักศึกษา งบประมาณ อุปกรณ์การเรียนไม่เหมาะสม สภาพของห้องเรียนแออัดและมีเสียงรบกวน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัลสชัค (Ulschak, 1983 อ้างถึงใน ประสงค์ วงดชัย, 2550) ที่พบปัญหาด้านสถานที่ทำงานและครูฝึกไม่เพียงพอ เวลาเรียนและเวลาฝึก ภาควิชาปฏิบัติน้อยเกินไป หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการฝึกอบรมวิชาชีพไม่เพียงพอไม่ทันสมัยและผู้ต้องขังที่เข้ารับการฝึก วิชาชีพต้องทำงานด้านอื่นด้วย จากผลการศึกษาดังกล่าวเป็นข้อสังเกตให้กับผู้บริหารเรือนจำ ได้นำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการจัดโครงการฝึกอบรมอาชีพต่างๆ ให้ สอดคล้องและตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมต่อไป

4. การถ่ายทอดการฝึกอบรมวิชาชีพห้องสมุดที่ได้พัฒนารูปแบบการฝึกอบรม
แล้ว พบว่า ผู้ต้องขังมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมวิชาชีพในทัณฑสถาน/เรือนจำจังหวัด ปทุมธานี ด้านหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพ ด้านการจัดการฝึกอบรม ด้านความสามารถของ วิทยากร ด้านการวัดผลและประเมินผลการฝึกอบรมและด้านประโยชน์ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้รับโดยรวม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน นั้นแสดงว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรมวิชาชีพด้านห้องสมุดเป็นอย่างมากและ อาจเป็นไปได้ว่าผู้ต้องขังมีความคิดว่าเมื่อพ้นโทษไปแล้วจะได้ความรู้ที่ได้จากการฝึกวิชาชีพ ไปประกอบอาชีพที่สุจริตได้หรืออย่างน้อยก็สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมให้กับผู้ด้อยโอกาสอีก ทอดหนึ่งได้ จึงให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรมในครั้งนี้อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของยุทธชัย วรณูปถัมภ์ (2544) ที่พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ได้รับแรงจูงใจในการ ฝึกวิชาชีพและเห็นความพร้อมของทัณฑสถาน จึงทำให้มาเข้ารับการฝึกวิชาชีพ เพื่อจะได้ นำ ความรู้และทักษะที่ได้ไปประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมผู้ด้อยโอกาส เหล่านี้ให้มีอาชีพ เมื่อพ้นโทษออกไป ผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานของเรือนจำ/ทัณฑสถาน ควรตระหนักและหาแนวทางในการนำความรู้หรือจัดทำโครงการ หลักสูตรวิชาชีพต่างๆ ให้เหมาะสมกับผู้ด้อย โอกาสกลุ่มนี้ เพื่อสร้างชีวิตที่ดีให้กับพวกเขาไม่หันมากระทำความผิด อีกต่อไปในอนาคต ซึ่งอย่างน้อยก็เพื่อลดปัญหาของประเทศชาติลงบ้าง วิจิตร อาวะกุล (2540: 50) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จะส่งเสริมสมรรถภาพของบุคคลให้สามารถปฏิบัติ หน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลโดยตรงไปยังผลงานของสถาบัน สังคมและประชาชน โดยมุ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคล ซึ่งอาจแบ่งออกได้ 3 ด้านใหญ่ คือด้านความรู้ (Knowledge) คือ การศึกษา การสั่งสอนให้มีความรู้ ความเข้าใจที่สูงขึ้น ด้านทักษะ (Skill) คือ ความชำนาญงานและด้านทัศนคติ (Attitude) คือ ทำที่ความรู้สึกลึกซึ้งที่ถูกที่ควรและ การสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางสำหรับการจัดโครงการถ่ายทอดการฝึกอบรมด้านห้องสมุดหรือโครงการด้านอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หลังจากที่ต้องขังหมดภารกิจที่ต้องปฏิบัติแล้ว เรือนจำ/ทัณฑสถานควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ต้องขังเข้าใช้บริการห้องสมุดทุกคน โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อดึงดูดความสนใจให้ผู้ต้องขังเห็นความสำคัญและเข้าใช้บริการในห้องสมุด และเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตรงตามวัตถุประสงค์การให้บริการของห้องสมุด
2. ด้านสถานที่การฝึกอบรมของแต่ละโครงการแตกต่างกันออกไป ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ผู้ต้องขังได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพจริงๆ เมื่อพ้นโทษ จึงควรปรับปรุงสถานที่ฝึกอบรมให้มีเนื้อที่เพียงพอ ไม่แออัดรวมทั้งควรหาวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมกับการฝึกอบรมเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยจริงๆ
3. ด้านวิทยากรในการฝึกอบรมมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการนั้น ในด้านนี้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ควรติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อขอความร่วมมือในการจัดวิทยากรเข้ามาฝึกอบรมให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งควรเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในหลักสูตรนั้นๆ
4. ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณ ความไม่สอดคล้องกับความต้องการรายบุคคล การขาดครูฝึกอบรมที่มีความสามารถ การยอมรับผู้ต้องขังของสังคมเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษออกไป และขาดเงินทุนที่จะใช้ดำเนินการด้วยตนเอง เพราะการขาดแคลนทุนและเครื่องมืออุปกรณ์ในการฝึกอาชีพนั้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประสบกับปัญหาหลายประการ ทำให้การฝึกอาชีพต่างๆ ที่ผ่านมาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับการเริ่มต้นประกอบอาชีพด้วยตนเอง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่สามารถที่จะไปหาอุปกรณ์เครื่องมือ ตลอดจนวัตถุดิบมาใช้ในการประกอบอาชีพตามที่ได้รับการฝึกอบรมมา เนื่องจากส่วนใหญ่ขาดแคลนเงินทุนที่จะใช้ในการดำเนินการด้วยตนเองหรือไม่รู้จะไปหาซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่ไหน รวมถึงปัญหาในเรื่องการหาตลาดสำหรับสินค้าที่ผลิตขึ้นมาอีกด้วย ทำให้ต้องหันไปประกอบอาชีพที่ไม่สุจริตอีก ดังนั้น ผู้บริหารเรือนจำ/ทัณฑสถาน ควรมีนโยบายและวางแผนการใช้เงินเพื่อประโยชน์ในการจัดหาเครื่องมือมาใช้ในการฝึกอบรมให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งอาจต้องมีนโยบายหรือเป้าหมายที่ชัดเจนเห็นเป็นรูปธรรมหรืออาจติดต่อประสานงานกับหน่วยงานใกล้เคียง เพื่อขอความอนุเคราะห์เครื่องมือ อุปกรณ์มาใช้ในการฝึกอบรมเป็นครั้งคราวและควรหาแนวทางเพื่อช่วยเหลือผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีในเรื่องวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อนำไปประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษออกไป
5. ควรมีการติดต่อประสานงานกับนายจ้างที่ต้องการแรงงาน ตามกิจกรรมหรือโครงการการฝึกอาชีพที่ผู้ฝึกอบรมได้รับการฝึกอบรมไปในแต่ละหลักสูตรหรือโครงการ เช่น การซ่อม

หนังสือ เรือนจำ/ทัณฑสถาน อาจเป็นตัวกลางในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่ต้องการขอมหนังสือให้กับผู้ต้องขังก่อน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการนำไปประกอบอาชีพ และจะได้เป็นการช่วยเหลือหรือเพิ่มรายได้ให้กับผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษออกไปอีกด้วย

6. ควรมีการติดตามผลโครงการฝึกอบรมแต่ละโครงการที่ผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรม ว่าได้นำวิชาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง ซึ่งผลจากการติดตามผล สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพิจารณาเพื่อปรับปรุงหลักสูตรต่างๆ ต่อไป

7. ด้านหลักสูตรวิชาชีพ เรือนจำ/ทัณฑสถาน ควรมีหลักสูตรของตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพ เพราะการมีหลักสูตรของตนเอง สามารถจะปรับเปลี่ยนการฝึกอบรมให้เหมาะสม คล่องตัวและยืดหยุ่นได้ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงนโยบายการคัดเลือกและส่งผู้ต้องขังรับการฝึกอบรมว่าตรงกับความต้องการหรือไม่

2. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ต้องขังในการถ่ายทอดการฝึกอบรมวิชาชีพ

3. ควรติดตามผลการถ่ายทอดการฝึกอบรมสำหรับผู้ต้องขังที่ได้รับการฝึกอบรมและพ้นโทษไปแล้วว่ามีการนำวิชาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด

4. ควรศึกษาความพร้อมของวิทยากรและสถานที่ในการจัดกิจกรรมการถ่ายทอดการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับผู้ต้องขัง

5. ควรทำการศึกษาปัจจัยและผลกระทบที่ทำให้ผู้ต้องขังไม่ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพ

6. ควรศึกษาความต้องการรับรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานในระหว่างที่ต้องโทษ